

necessario cogitare.

Quarta ratio physica. Natura, ad quam Athee confugis, aut est ratione prædita, aut rationis est expertis? Si rationis est expertis? Quonam modo poterit hæc omnia facere, quæ sine ingenio, sine consilio, fieri nullatenus possunt? Et quodnam erit hoc ens in mundo, non intelligens, & producens, & omnia faciens? Si ad cuiuslibet rei, aut instinctum, aut propensionem, aut virtutem, recurris, illamque naturam appellas; supra has omnes naturas, aut dabitur natura superior, quæ illas regulat, aut non dabitur? Si dabitur? Hæc est Deus. Si non dabitur? Et quomodo inter se non pugnant, & non destruantur? Et quare inter se ordinantur, & non confunduntur? Et quonam pacto in se ipsis perseverant, & non desinunt? Præsertim, cum rationis sint expertes, & consilii incapaces? Si vero natura est ratione prædita? Hæc, & non aliud, erit Deus. Audi opportune Lactantium, lib. 2. divinarum institutionum cap. 8., hæc erudite scribentem. *Natura, qua dicitur, orta esse omnia, si consilium non habet, efficere nihil potest. Si autem efficiendi, aut generandi, potens est, habet ergo consilium; & propterea Deus sit, necesse est. Nec alio nomine appellari potest ea vis, in qua inest, & providentia cogitandi, & solertia, potestasque faciendi. Melius igitur Seneca, omnium Stoicorum acutissimus, qui vidit, nihil aliud esse Naturam, quam Deum. Ergo, inquit, Deum non laudabimus, cui naturalis est virtus, nec illam didicisti ex nullo? Immo laudabimus; quamvis enim naturalis illi sit, sibi illam dedit, quoniam Deus ipsa natura est. Cum igitur ortum rerum tribuis naturæ, ac detrahis Deo, in eodem luto hæsitant, verjuram solvis. A quo enim fieri mundum negas, ab eodem plane fieri, mutato nomine, confiteris. Iterum Lactantium excipe, hæc apposite quoque lib. de ira Dei cap. 10., ac eleganter alloquentem. *Natura, quam veluti matrem esse rerum, putant; si mentem non habet, nihil efficiet unquam, nihil molietur. Vbi enim non est cogitatio, nec motus est ullus, nec efficacia, si autem consilio suo utitur ad incipiendum aliquid, ratione ad disponendum, arte ad efficiendum, virtute ad consummandum, potestate ad regendum, & continendum, cur Natura potius, quam Deus nominetur?**

Quinta ratio physica. Dæmones esse, aut negas Athee, aut concedis? Si negas? Negare etiam te oportebit, & artem magicam, & occulta cum Dæmonibus pacta, & mirabilia, quæ operantur Energumeni, lo-

P.A.R. I.

quentes variis linguis, quas nunquam didicerunt, & exercentes vires, quas fortissimi homines superare non possunt. Negare insuper debebis omnes Spiritus, quos tamen esse ex temetipso fateri cogeris; quum materialis substantia nequeat cogitationis esse capax, qualis es tu; quique proinde, non ut materialis, sed ut spiritualis, cogitas. Negare pariter adstringeris incantationes, maleficia, sortilegia, quæ nullo modo ad phantasiam, ad imaginationem, ad naturales morbos poteris referre, quum supernaturalem vim præferant, quæ nequeat a naturali agente superari. Si concedis? Si ergo Dæmones sunt, erit etiam Deus. Illationem hanc tibi facimus manifestam. Quid Dæmonum nomine concipis? Creaturas spirituales. Quemadmodum igitur creatura spiritualis non implicat, ita nec spiritualis Creator implicabit. Ad perpetuum ignem damnatas. Sed a quo damnatas? a Deo. Jam ergo concedis Deum. Si spirituales sunt; non poterunt per generationem esse productæ. Creatæ ergo fuerunt. At quis alius præter Deum potuit eas creare? Stat ergo Athee, ut, si Dæmones concedis, velis nolis, debes hoc ipso admittere Deum.

Ad Rationes modo mathematicas devenientes, eas desumimus a doctissimo Patre Merfennio, a quo etiam refert P. Boucat, easque propriis P. Merfenni verbis afferre, consultius iudicamus. Prima Ratio accipitur ab Arithmetica, & in lib. in Gen. rat. 16. pag. 39. edit. Parisien. 1623. sic proponitur.

Porro quæcumque sunt, unum desiderant, velut suum principium; quoniam primum ab eo processerunt, in quod nunquam ea redirent, quæ multitudine gaudent, nisi ipsa multitudine gradatim exuerent. Exurge igitur anima christiana, illamque mysticam monadem, unitatum unitatem, simplicitatis summam, rerumque omnium semen, & centrum, mentis intuitu suscipe; in ea siquidem facile reperies, quæ in unitate prædicta, sed & alia plura; hæc enim est unitas, quæ mysticum concentum in mundo producens, eum ita movet, & regit, ut microcosmi compages exiliendo, veluti tripudiarum videatur, hoc concentu stellæ, velut animatæ choreas sempiternas ducere, quibus humani corporis consonantiæ quodammodo respondere valeant. Hæc est unitas, quæ cypris omnibus virtutem confert, sine qua quocumque cyphas apposeris, v. g. 000000, sicque deinceps in infinitum, nihil prorsus efficient, nisi præcedat unitas. Quid, obsecro, sunt om-

C 2

nes